

Јотовање

Клан вампира

*Ово је прича базирана на истинитим **догађајима** о убиству родитеља једне **дјевојке** и о тинејџерском вампирском култу, **бјежању** од стварности, о сломљеној и изгубљеној младости.*

Објасни зашто су истакнуте ријечи у тексту?

Јотовање је гласовни процес добијања предњонепчаних сугласника од било којег ненепчаног сугласника у додиру са сонантом ј. Према томе колико је фонема обухваћено јотовањем, колику територију промјена захвата и према старини разликујемо три врсте јотовања.

1. **Потпуно или старо јотовање**, наслијеђено из прасловенског, обухвата комбинације сонанта ј са свим непалаталним консонантима: **зј= ж** (брз- бржи); **сј= ш** (пишем); **дј= ђ** (млађи); **тј= ћ** (љући); **лј=љ** (бјељи); **нј= њ** (црн- црњи); **бј= бл** (груб- грубљи); **пј= пл** (скуп- скупљи); **мј= мљ** (храмљем); **вј= вљ** (сув- сувљи).
2. **Дјелимично или ново јотовање**, јавља се у средњим фазама развоја нашег језика, обухвата све штокавске говоре и тиче се свих већ поменутих непалаталних консонаната осим с и з (козји, класје): **дј= ђ** (глађу); **тј= ћ** (цвијеће); **лј= љ** (сољу); **нј= њ** (грање); **пј= пл**; **бј= бл**; **вј= вљ**; **мј= мљ** (зобљу, крвљу, грмље, снопље).
3. **Ијекавско јотовање**, типично је само за ијекавске говоре, најмлађе је и јавља се тек након ијекавске мутације старог јата (око 15. вијека).

Ијекавским јотовањем се јотују:

1. сонанти **л** и **н** испред **је** од јата дају **љ** и **њ** (љето, кољено, његовати, сњежан), у свим ијекавским говорима и спада у норму стандардног језика;
2. дентали **т** и **д** испред **је** од јата дају **ћ** и **ђ** (ћед, ђевојка, ћерати, ишћерати), ова појава је мањег обима од претходне, типична је за све говоре Црне Горе. Вук је до 1839. писао ове облике са јотованим сугласницима, а од те године прихвата облике са нејотованим групама **тј** и **дј** (дјед, дјевојка, тјерати) које је чуо у дубровачком

говору и у говору муслиманског становништва у Босни, па их од тада прописују као једино правописно исправне;

3. уснени сугласници **б, м, п, в** испред **је** од јата дају скупине **бљ, мљ, пљ, вљ** у облицима пљесма, вљера, мљера, бљезати. Ово јотовање је најмање раширено па је сасвим оправдано што има само дијалекатски карактер.

Вјежба

1. Објасни како су настале ријечи: мољен, ношен, вођен, слављен, орање.
2. Компаратив придјева мрзак гласи мржи и мрскији, које су промјене извршене у овим ријечима?
3. Којим смо гласовним промјенама добили сљедеће ријечи: грожђе, гошћен, лишће, радошћу, мишљу?